

Sygn. akt VIII GC 489/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska - Grzelczak

Protokolant: stażysta Marta Serwatka

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...)B. Z. – spółki jawnej w likwidacji w C.

przeciwko B. Z. (2)

o zapłatę

oraz z powództwa wzajemnego B. Z. (2)

przeciwko (...)B. Z. – spółce jawnej w likwidacji w C.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego B. Z. (2) na rzecz powoda (...)B. Z. – spółki jawnej w likwidacji w C. kwotę 531 818,32 zł (pięćset trzydzieści jeden tysięcy osiemset osiemnaście złotych trzydzieści dwa grosze) wraz z ustawowymi odsetkami (określonymi od dnia 1 stycznia 2016 r. jako odsetki ustawowe za opóźnienie) od dnia 11 lutego 2016 roku;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie co do odsetek;

III. zasądza od pozwanego B. Z. (2) na rzecz powoda (...)B. Z. – spółki jawnej w likwidacji w C. kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego B. Z. (2) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 26 591 zł (dwadzieścia sześć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych) tytułem nie uiszczonych w sprawie kosztów sądowych;

V. oddala powództwo wzajemne.

Sygn. akt VIII GC 489/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 października 2015 r. powódka (...) (...) spółka jawna w (...) z siedzibą w C. wniosła o zasądzenie od pozwanego B. Z. (2) kwoty 531 818,32 złotych wraz odsetkami ustawowymi od 4 września 2008 r. oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podała, że dochodzi naprawienia szkody wyrządzonej przez pozwanego, który z jednej strony reprezentując pozwaną spółkę, jako sprzedawca, z drugiej działając w imieniu własnym, jako kupujący, dokonał przeniesienia majątku powodowej spółki na swoją rzecz bez zgody i wiedzy drugiego współnika A. Z. (1) (nie

została podjęta stosowana uchwała ani przed sprzedażą ani w terminie późniejszym). W konsekwencji podjętych przez pozwanego działań wyłączona została całkowicie możliwość osiągnięcia przez spółkę swojego celu. Pozwany nie zapłacił powódce wartości rzeczy, które na siebie przeniósł. Tym samym pozwany działał na szkodę spółki, którą reprezentował. Powódka wskazała, że wcześniejszymi wyrokami powyższa umowa sprzedaży została uznana za nieważną dlatego też powódka żąda naprawienia szkody poprzez zapłatę sumy odpowiadającej kwocie wartości wskazanych w fakturach wystawionych przez powódkę reprezentowaną przez pozwanego, przy czym wyłączone jest żądanie zwrotu rzeczy w naturze.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania. W uzasadnieniu podniósł, że powodowa spółka została rozwiązana na podstawie uchwały z 11 września 2008 r. zatem A. Z. (1) działająca w tym postępowaniu jako jedyny wspólnik spółki nie posiada prawa do reprezentowania spółki a wszelkie czynności prawne przez nią zdziałane są nieważne. Pozwany podniósł, że uregulował wszystkie zobowiązania spółki. Niezależnie od tego pozwany w dniu 30 czerwca 2009 r. wypowiedział swój udział w spółce. Zdaniem pozwanego mimo powyższego oraz mimo tego, że A. Z. (1) zdawała sobie sprawę, że wszystkie zobowiązania zostały rozliczone w 2008 r. sama powołała się na likwidatora i wytoczyła przeciwko pozwanemu pozew o zapłatę, które to postępowanie toczące się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie pod sygn. akt VIII GC 22/12 zakończyło się oddaleniem powództwa. Pozwany zaprzeczył by w 2008 r. przejął bezprawnie majątek spółki. Pozwany wraz z odpowiedzią na pozew złożył pozew wzajemny, w którym (po sprecyzowaniu) domagał się zasądzenia od powodowej spółki kwoty 45 037,00 złotych, na którą składają się koszty zastępstwa procesowego przed Sądem Okręgowym w Szczecinie i przed Sądem Apelacyjnym oraz opłata sądowa od apelacji i opłata sądowa od zażalenia złożonego w toku sprawy pod sygn. akt VIII GC 22/12. Nadto pozwany (powód wzajemny) wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych w łącznej 23 072 złotych obliczonych na dzień 15 marca 2016 r. Podstawę prawną roszczenia wywodził z art. 415 k.c. i 416 k.c., nadto wniósł o zwrot kosztów procesu związanych z wniesieniem powództwa wzajemnego. Jednocześnie pozwany wniósł o dopozwanie jedynego wspólnika powódki A. Z. (1). Pozwany podniósł, że działania powódki polegające na nieuzasadnionym wszczęciu postępowania sądowego (sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt VIII GC 22/12) zmusiły pozwanego do poniesienia kosztów sądowych w kwocie 44 591 złotych, których zwrotu się domaga. Zwrotu tych kosztów pozwany domaga się także od A. Z. (1) na podstawie art. 22 § 2 w zw. z art. 31 § 1 k.s.h.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 maja 2005 roku A. Z. (1) oraz pozwany zawarli umowę spółki cywilnej, w której uzgodnili, że będą w tej formie prowadzić działalność pod nazwą (...) S.C. A.B. Z. – spółka cywilna. Jako cel gospodarczy działalności wskazali sprzedaż hurtową i detaliczną w sklepie spożywczo-przemysłowym w G., przy ulicy (...). Udziały wspólników w spółce określili na 50%. Uzgodnili, że każdy ze wspólników jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki, przy czym każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki, a do takich zaliczono zobowiązania lub wydatki do kwoty 20.000 złotych. Od dnia 2 stycznia 2006 roku wspólnikiem A. Z. (1) i pozwanego został R. R., który w tym dniu zawarł z nimi umowę nazwaną „Aneks do umowy spółki cywilnej z dnia 23 maja 2005 roku”, na czas określony do dnia 30 listopada 2006 roku, z możliwością jej przedłużenia. Umowa została rozwiązana na skutek ustąpienia wspólnika R. R. w lipcu 2006 roku.

Spółka cywilna zawarta pomiędzy A. Z. (1) a pozwanym została przekształcona w spółkę jawną na podstawie art. 26 § 4 k.s.h. (...) spółki jawnej PLUS sp.j. A.B. Z. – spółka jawna z siedzibą w G. nastąpił w dniu 18 września 2007 roku. W związku z przekształceniem sporządzono umowę spółki jawnej, datowaną na dzień 25 czerwca 2007 roku. W umowie tej wskazano przedmiot i miejsce działalności tożsame z uregulowaniem w powołanej umowie spółki cywilnej. Określono wkłady: A. Z. (1) – w postaci świadczenia pracy, a pozwanego – w postaci sprzętu i wyposażenia sklepu wraz z towarem. Udziały wspólników określono na 50%. Sposób prowadzenia spraw określono identycznie jak w powołanej umowie spółki cywilnej, natomiast reprezentację spółki powierzono pozwanemu. Jednocześnie zapisano, że każdy wspólnik jest uprawniony do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich uprawniony jest do prowadzenia jej spraw. W umowie spółki jawnej sformułowano zakaz rozporządzania udziałem we wspólnym majątku jak i w jego poszczególnych składnikach, oraz domagania się podziału wspólnego majątku w czasie trwania spółki. Przewidziano prawo każdego wspólnika do wypowiedzenia udziału w spółce na sześć miesięcy przed końcem roku kalendarzowego.

Na wypadek rozwiązania spółki przewidziano obowiązek jej likwidacji, przy czym likwidatorami mieli być wszyscy wspólnicy łącznie, chyba, że w spółce pozostanie jeden wspólnik – wówczas on miał decydować o sposobie likwidacji działalności i majątku po spółce.

Dowody: odpis z Krajowego Rejestru Sądowego dotyczący powodowej spółki na dzień 30 października 2015 roku (k. 11 - 15), umowa spółki cywilnej z dnia 23 maja 2005 (k. 37 - 38), umowa spółki jawnej z dnia 25 czerwca 2007 roku (k. 39 - 41), aneks do umowy (k. 270).

Wspólnicy powodowej spółki (...) i pozwany B. Z. (2) pozostawali w czasie istnienia spółki w związku małżeńskim.

Niesporne.

W dniu 16 lipca 2008 roku pozwany oświadczył A. Z. (1), że wspólne życie i spółka pomiędzy nimi są skończone. Było to wynikiem powiadomienia pozwanego przez jego pracownicę, że A. Z. (1) często wypłacała z rachunku spółki na swoją rzecz duże kwoty pieniędzy. W piśmie z dnia 17 lipca 2008 roku A. Z. (1) zażądała od pozwanego spisania majątku spółki i rozliczenia jej udziału. A. Z. (1) zwracała się także do biura rachunkowego obsługującego powodową spółkę o przesłanie kopii faktur dotyczących sprzedaży towarów i sprzętu dokonanej przez pozwanego na rzecz spółki cywilnej. Od tego czasu małżonkowie i jednocześnie wspólnicy nie mieszkali razem i nie współdziałali w ramach spółki jawnej. A. Z. (1) i B. Z. (2) pozostają od tego czasu w konflikcie. Były i są prowadzone liczne sprawy pomiędzy nimi i przeciwko jednemu z nich, karne i cywilne. Przeciwko A. Z. (1) toczy się m.in. postępowanie karne, w którym jest oskarżona o bezprawne pobranie z konta powodowej spółki kwoty 131 000 zł.

Dowody: kserokopia pozwu (k. 141 – 147), kserokopia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 15 marca 2011 r. wraz z uzasadnieniem (k. 148 – 163), kserokopia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 grudnia 2011 r. w uzasadnieniu (k. 164 – 171), kserokopia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 października 2012 r. z uzasadnieniem (k. 172 – 182), wezwanie do stawienia na rozprawie (k. 229), odpis protokołu (k. 230 – 232), kserokopia apelacji (k. 233 – 238), oświadczenie z 17 lipca 2008 r. (k. 239), podanie (k. 240), kserokopia protokołu rozprawy (k. 241 – 243), pismo procesowe z 15 czerwca 2012 roku w sprawie I C 192/12 (k. 244), pismo z Sądu Rejonowego w Gryfinie (k. 245), postanowienie Sądu Rejonowego w Gryfinie (k. 246), protokół (k. 254 – 257), protokół (k. 258 – 260), postanowienie o umorzeniu śledztwa (k. 261 – 264), zawiadomienie (k. 276 – 277), przesłuchanie pozwanego (k. 413), pismo z 4 marca 2016 r. (k. 363), kserokopia protokołu rozprawy (k. 363 – 365), zeznania świadka A. K. (01:00:34 – 1:21:44 nagranie protokołu rozprawy z dnia 14 grudnia 2016 r.), zeznania świadka A. Z. (1) (01:29:47 – 02:44:35 nagranie protokołu rozprawy z dnia 14 grudnia 2016 r.).

W okresie od dnia 29 lipca 2008 roku, do dnia 1 września 2008 roku pozwany, z jednej strony reprezentując powodową spółkę, jako sprzedawcę, a z drugiej strony działając w imieniu własnym, jako kupujący, dokonywał przeniesienia majątku powodowej spółki, a więc towarów spożywczych, chemicznych, kosmetyków, alkoholu i papierosów w ilościach hurtowych, wyposażenia sklepu, sprzętu elektronicznego i pojazdów samochodowych. W związku z tym pozwany, reprezentując powodową spółkę wystawił samemu sobie faktury sprzedaży o numerach (...), (...) na łączną kwotę 531.818,32 złotych, w których jako sprzedawca wskazana została powodowa spółka, reprezentowana przez pozwanego, a po stronie kupującego występował pozwany, który wskazywał też nazwę PLUS. Wspólnicy powodowej spółki nie podjęli uchwały zezwalającej na sprzedaż ruchomości należących do spółki. A. Z. (1) nie miała wiedzy o podjęciu tych działań przez pozwanego, dowiedziała się o nich z akt rejestrowych spółki. Pozwany powiadomił A. Z. (1) telefoniczną wiadomością tekstową (SMS) o tym, że spis z natury związany z likwidacją spółki dokonany zostanie w sierpniu 2008 r. Spis ten przeprowadzili pracownicy powodowej spółki w dniu 3 sierpnia 2008 r. A. Z. (1) była obecna podczas tych czynności. Przyjechała na miejsce jeszcze przed otwarciem sklepu. Nie sporządzono protokołu z tego spisu towarów.

Pozwany złożył w dniu 3 września 2008 roku oświadczenie o potrąceniu z wierzytelności powodowej spółki odzwierciedlonej w wymienionych wyżej fakturach własnej wierzytelności w kwocie 596.700,83 złotych wynikającej z faktur nr: (...). Z treści tego oświadczenia nie wynika, kto jest adresatem oświadczenia, ani kto i kiedy się z nim

zapoznał. Faktury o następujących numerach: (...) zostały wystawione przez pozwanego działającego jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą z tytułu sprzedaży na rzecz (...) S.C.. A.B. Z. towarów, urządzeń biurowych i samochodów.

Dowody: faktury nr: (...) (k. 20 – 35), faktury VAT (k. 46 – 140, 265 – 269), oświadczenie pozwanego z dnia 3 września 2008 roku wraz zestawieniem faktur (k. 184 – 186), zeznania świadka A. Z. (1) (01:29:47 – 02:44:35 nagranie protokołu rozprawy z dnia 14 grudnia 2016 r.). przesłuchanie pozwanego (02:46:17 – 03:11:00 nagranie rozprawy z dnia 14 grudnia 2016 r.).

W dniu 11 września 2008 r. złożony został wniosek o wykreślenie powodowej spółki z rejestru, którego podstawą miała być uchwała wspólników z dnia 11 września 2008 roku, nr (...), według której wspólnicy spółki jawnej podjęli decyzję o rozwiązaniu spółki. Ustalono również, że dokumentację rozwiązanej spółki będzie przechowywał B. Z. (2). Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Szczecinie XVII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 6 października 2008 roku, sygnatura XVII Ns-Rej KRS (...), oddalił wniosek wskazując, że skoro wspólnicy nie uzgodnili innego sposobu zakończenia działalności spółki, wykreślenie z rejestru może nastąpić dopiero po przeprowadzeniu obligatoryjnej procedury likwidacji przewidzianej w k.s.h. i w § 18 umowy spółki. Wniosek zatem uważano za przedwczesny.

Dowody: wniosek o wykreślenie podmiotu z KRS (k. 200 – 201, 251-252), kserokopia uchwały (k. 202, 253), postanowienie z dnia 6 października 2008 r. (k. 203, 278),

Wobec tego pozwany ponownie złożył wniosek o rozwiązanie powodowej spółki, którego podstawą miała być przygotowana przez niego uchwała wspólników. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Szczecinie XVII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 30 grudnia 2008 roku, w sprawie o sygnaturze XVII Ns-Rej KRS/014427/08/168, zarządził wykreślenie tej spółki z Rejestru. Na skutek skargi A. Z. (1) na to postanowienie Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, postanowieniem z dnia 17 czerwca 2009 roku, sygnatura SZ XIII Ns Rej KRS (...), uchylił wzmiankowane postanowienie i dokonany na jego podstawie wpis w całości, oddalił wniosek o zmianę wpisu i wykreślenie powodowej spółki, kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę, zasądził od wnioskodawcy – (...)B. Z. – spółki jawnej z siedzibą w G. na rzecz A. Z. (1) kwotę 100 złotych, tytułem kosztów procesu.

Niesporne.

W piśmie z dnia 30 czerwca 2009 roku skierowanym do A. Z. (1) pozwany złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki jawnej i wystąpieniu z tej spółki. Po złożeniu tego oświadczenia pozwany wezwał A. Z. (1) do przeprowadzenia likwidacji spółki.

Dowody: oświadczenie z dnia 30 czerwca 2009 (k. 45).

W 2009 r. A. Z. (1) wykazała nadpłatę podatku dochodowego za rok 2008 i na wezwanie właściwego urzędu skarbowego dokonała rozliczeń związanych z dochodem i kosztami z prowadzonej działalności wnosząc jednocześnie o zwrot nadpłaconego podatku. Na odwrocie została sporządzona pismem ręcznym notatka nieznanego autora, w której zawarto stwierdzenie, że „rozwiązanie spółki nastąpiło 30 grudnia 2008 r.”

Dowody: wezwanie (k. 271-272), „notatka” (k. 273), wniosek o zwrot nadpłaty podatku (k. 274), wyjaśnienie (k. 275).

W dniu 20 lipca 2011 r. pozwany wystawił pokwitowanie o przyjęciu przez niego w gotówce kwoty 441 975,72 złotych z tytułu sprzedaży towaru, samochodów i sprzętu komputerowego.

Dowód: pokwitowanie (k. 183).

A. Z. (1) złożyła w Ośrodku Pomocy (...) w G. oświadczenia - także w imieniu pozwanego - celem uzyskania zasiłku, w których wskazywała, iż nie uzyskała w latach 2005 – 2006 dochodu. Prawomocnym wyrokiem z dnia 23 listopada

2015 r. A. Z. (1) została uznana winną tego, że w celu użycia za autentyczny dokonała podrobienia dokumentu w postaci oświadczenia członka rodziny składanego w Ośrodku Pomocy (...) w G. o wysokości dochodu niepodlegającego opodatkowaniu, który został uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy za rok 2005 w ten sposób, że podpisała się imieniem i nazwiskiem (...).

Dowody: oświadczenia (k. 279 – 282), wyrok Sądu Rejonowego w Gryfinie (k. 325), zapytanie o udzielenie informacji i osobie (k. 326), informacja o osobie z Krajowego Rejestru Karnego (k. 327).

Pierwszym likwidatorem powodowej spółki była A. Z. (1), która powołała do pełnienia tej funkcji kolejno likwidatorów: B. B., K. S. i P. S.. W piśmie z dnia 18 maja 2016 r. P. S. złożył powodowej spółce oświadczenie, że przestaje pełnić funkcję likwidatora jednak do sądu rejestrowego nie zgłoszono w tym zakresie jakiegokolwiek zmian. Nie uczynił tego ani likwidator, ani spółka. Na zarządzenie Przewodniczącego sąd rejestrowy pismem z dnia 10 listopada 2016 roku udzielił informacji, że według akt rejestrowych likwidatorem (...) (...) spółka jawna w (...) z siedzibą w C. jest P. S. oraz, że do sądu rejestrowego nie zgłoszono zamian w tym zakresie.

Dowody: kserokopia pisma z 21 maja 2012 r. (k. 247), kserokopia oświadczenia (k. 249), kserokopia uchwały z 18 maja 2012 r. (k. 250), fotokopia (k. 366), oświadczenie z 18 maja 2016 r. (k. 372), pismo sądu rejestrowego (k. 405), zeznania świadka K. S. (00:16:30 – 00:58:25 nagranie rozprawy z dnia 14 grudnia 2016 r.).

Sąd zważył co następuje:

Przedstawione wyżej ustalenia faktyczne prowadzą do wniosku, że powództwo główne zasługiwało na uwzględnienie. Powodowa spółka domagała się zasądzenia od pozwanego B. Z. (2) kwoty 531 818,32 złotych z ustawowymi odsetkami od 4 września 2008 r. z tytułu odszkodowania za szkodę wyrządzoną spółce poprzez dokonanie przez pozwanego czynności z samym sobą polegającej na przeniesieniu majątku powodowej spółki bez zgody i wiedzy drugiego współnika A. Z. (1).

W świetle tak sformułowanego żądania Sąd uznał, że jego podstawę prawną stanowi art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawy. Trzeba wskazać, że przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej, bez względu na źródło jej powstania, jest zawinione działanie lub zaniechanie obowiązanego (czy też niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania), zaistnienie szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy tym działaniem (zaniechaniem), a powstałą szkodą. Zgodnie z art. 6 k.c. przesłanki te powinien udowodnić poszkodowany. Pozwany nie uznając powództwa zakwestionował formalną możliwość kierowania pozwu przez spółkę twierdząc, że została ona na podstawie uchwały współników z dnia 11 września 2008 r. nr (...) rozwiązana a zatem wszelkie zdziałane przez spółkę czynności prawne nie wywołują skutków prawnych. Poza tym w celu zniweczenia żądania podniósł, że w dniu 3 września 2008 roku potrafił wierzytelność powodowej spółki ze swoją wierzytelnością w kwocie 596 700,83 złotych wynikającą ze sprzedaży przez pozwanego, działającego jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, na rzecz (...) S.C. A.B. Z. towarów, urządzeń biurowych i samochodów. W pierwszej kolejności, przed rozpatrzeniem meritum sprawy, Sąd odniósł się do kwestii związanej ze skutecznością wytoczenia powództwa. Otóż nie ulega wątpliwości, że powodowa spółka, wbrew stanowisku pozwanego, nie została jeszcze rozwiązana, w związku z czym posiada legitymację do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Zgodnie bowiem z § 18 umowy spółki wspólnicy przewidzieli rozwiązanie spółki poprzez likwidację. Wobec tego dopiero po przeprowadzeniu procesu likwidacji, który w stosunku do powodowej spółki aktualnie jest w toku, zaistnieje przesłanka do złożenia wniosku o wykreślenie spółki z rejestru przedsiębiorców. Nadto, dopiero z chwilą wykreślenia spółki z rejestru nastąpi jej rozwiązanie (art. 84 § 2 k.s.h.). Taka sytuacja w rozważanym stanie faktycznym nie zaistniała. Spółka nie została wykreślona z rejestru przedsiębiorców, podobnie jak nie zgłoszono w sądzie rejestrowym zmian w zakresie osoby pełniącej funkcję likwidatora. Istotą rozważanej sprawy, w świetle zgłoszonego żądania, była ocena czy zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, o której mowa w art. 415 k.c. W reżimie odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 k.c. bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który rozumie się powszechnie obowiązujące nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, jak również nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych, czyli zasad współżycia

społecznego. Zachowanie bezprawne może przy tym, ale nie musi stanowić czyn zabroniony pod groźbą sankcji karnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2016 r., II CSK 528/15, Legalis nr 1472306). W ocenie Sądu powódka sprostała obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. wykazując zaistnienie wszystkich trzech przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej ex delicto. Powódka upatrywała szkody w tym, że w okresie od dnia 29 lipca 2008 r. do dnia 1 września 2008 r. pozwany z jednej strony reprezentując spółkę jawną jako sprzedawca, a z drugiej strony działając w imieniu własnym jako kupujący dokonał przeniesienia majątku powodowej spółki w postaci towarów chemicznych, spożywczych, alkoholu i papierosów w łącznej kwocie 531 818,32 złotych na swoją rzecz nie dokonując zapłaty. Powodowa spółka wskazała, że drugi wspólnik A. Z. (1) nigdy nie wyrażała zgody na te czynności. Spółka jawna nie podjęła również uchwały wyrażającej zgodę na podjęcie czynności, które dokonywane były z samym sobą skoro pozwany występował w przedmiotowych transakcjach i po stronie kupującego i po stronie sprzedającego. W toku procesu pozwany nie zaprzeczył, że wszystkie transakcje objęte fakturami załączonymi do pozwu (k. 46 – 140), w których powódka upatruje szkody zostały zawarte. Pozwany potwierdził fakt dokonania tych czynności wskazywał jednak, że uzyskał zgodę wspólnika A. Z. (1) na dokonanie tych czynności. A. Z. (1) zeznająca w sprawie zaprzeczyła tej okoliczności wskazując, że nigdy takiej zgody nie wyrażała. Brak też jest jakiegokolwiek dokumentu potwierdzającego, że taka zgoda została przez nią wyrażona. W ocenie Sądu nie może świadczyć o tym pismo z dnia 17 lipca 2008 r. czy też udział A. Z. (1) w spisie towarów jaki miał miejsce w dniu 3 sierpnia 2008 r. O ile bowiem treść tego pisma wskazuje, że żądała ona przeprowadzenia remanentu o tyle nie ma w nim mowy o wyrażeniu zgody na dokonywanie sprzedaży majątku. Jeśli zaś chodzi o uczestnictwo A. Z. (1) w spisie towarów, to nie jest ono kwestionowane bowiem A. Z. (1) była obecna przy tym spisie. Pozwany nie przedłożył jednak dowodu w postaci protokołu ze spisu majątku podpisanego przez A. Z. (1) czyli takiego, który potwierdzałby, że A. Z. (1) zaakceptowała jego treść. Nie przedstawił też uchwały wspólników upoważniającej pozwanego do zawarcia czynności prawnej z samym sobą. W konsekwencji pozwany nie wykazał, aby A. Z. (1) wyraziła zgodę na dokonanie przez pozwanego czynności z samym sobą. W tej sytuacji wskazać należy, iż wobec braku zgody drugiego wspólnika na dokonanie czynności sprzedaży, jak również wobec braku uchwały powodowej spółki, która upoważniłaby pozwanego do dokonania sprzedaży majątku spółki, z jednej strony działającego w imieniu spółki a z drugiej jako działającego w imieniu własnym jako kupującego, czynności sprzedaży odzwierciedlone w załączonych do pozwu fakturach VAT były nieważne. Należy w tym miejscu wskazać, że spółka jawna jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 8 § 1 k.s.h.). W świetle art. 8 § 1 k.s.h. i art. 33¹ k.c., jest odrębną od wspólników jednostką organizacyjną wyposażoną w zdolność prawną, do której odpowiednio stosuje się przepisy o osobach prawnych. Osoby prawne działają poprzez swoje organy (art. 38 k.c.), natomiast w przypadku spółki jawnej to wprost sama ustawa wskazuje w art. 29 k.s.h., że osobą, której zachowanie jest uznawane za zachowanie samej spółki jest każdy wspólnik. Przy tym w nauce prawa przeważa pogląd, że reprezentacja spółki jawnej odbywa się nie według teorii organów lecz w systemie przedstawicielskim a wspólników kwalifikuje się jako ustawowych przedstawicieli organizacyjnych spółki (por. S. Sołtysiński, Przepisy ogólne kodeksu spółek handlowych (wybrane zagadnienia), PiP 2001, nr 7, s. 3). Mając to na uwadze przyjąć należy, że do reprezentacji spółki jawnej przez wspólników zastosowanie znajdują przepisy o przedstawicielstwie, natomiast w sytuacji, gdy wspólnik dokonuje tzw. czynności z samym sobą a zatem reprezentując spółkę dokonuje czynności prawnej, której sam jest drugą stroną, to oceny ważności tej czynności należy dokonać w kontekście normy z art. 108 k.c. Zgodnie z tym przepisem pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonywa w imieniu mocodawcy, chyba że co innego wynika z treści pełnomocnictwa albo że ze względu na treść czynności prawnej wyłączona jest możliwość naruszenia interesów mocodawcy. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy pełnomocnik reprezentuje obie strony. Z treści tego przepisu wynika, że zakaz dokonywania czynności prawnych z samym sobą jest wyłączony w dwóch przypadkach, mianowicie gdy taka możliwość wynika z treści pełnomocnictwa oraz gdy ze względu na treść czynności prawnej wyłączona jest możliwość naruszenia interesów mocodawcy. Art. 108 k.c. znajduje odpowiednie stosowanie - co wynika z art. 2 k.s.h. - zatem w przypadku reprezentacji spółki jawnej chodzi o przedstawicielstwo wynikające z ustawy, a nie przedstawicielstwo wynikające z pełnomocnictwa. Należy zauważyć, że warunki ważności czynności prawnej z samym sobą nie mogą być interpretowane rozszerzająco, gdyż zostały one sformułowane w kategoriach wyjątku. Wobec tego czynność prawna spółki jawnej reprezentowanej przez wspólnika będącego drugą stroną tej czynności, jest ważna tylko wówczas, gdy nie zagraża interesowi tej spółki. Na gruncie rozważanej sprawy nie zaistniała taka sytuacja.

W ocenie Sądu czynności prawne, których przedmiotem była sprzedaż rzeczy (towarów, urządzeń, pojazdów), które stanowiły cały bądź niemal cały majątek spółki ściśle związany z jej działalnością polegającą na prowadzeniu sklepu spożywczo-przemysłowego, niewątpliwie naruszały interes spółki. Wspólnik ma natomiast obowiązek powstrzymać się od wszelkiej działalności sprzecznej z interesami spółki np. nie może działać na jej niekorzyść. Interesy spółki należy rozumieć szeroko a działalność jej wspólników ma być skierowana na jej dalszy rozwój, a nie na wspieranie innych, konkurencyjnych spółek lub prywatnych interesów poszczególnych wspólników. W okolicznościach rozważanej sprawy, takie przeniesienie majątku, w wyniku którego spółka została w zasadzie pozbawiona środków trwałych, powodujące wyłączenie na dłuższy czas możliwości osiągnięcia celu spółki uznać należy jako działanie pozwanego na szkodę spółki, zwłaszcza że pozwany nie dokonał zapłaty powodowej spółce wartości rzeczy, które przeniósł na siebie. Niezależnie od tego wskazać należy, że opisane wyżej czynności prawne dokonane przez pozwanego naruszały przepisy o likwidacji spółki. Czynności sprzedaży zostały podjęte zanim nastąpiło rozwiązanie spółki i otwarcie likwidacji. Niewątpliwie w okresie dokonywania sprzedaży majątku nie nastąpiło żadne ze zdarzeń stanowiących przyczyny rozwiązania spółki przewidziane w art. 58 k.s.h., a w konsekwencji otwarcie jej likwidacji (art. 67 k.s.h.). Wobec tego nie ulega wątpliwości, że pozwany swoim działaniem – doprowadzając do przeniesienia majątku należącego do spółki na swoją rzecz - zmierzał do podjęcia czynności przed czynnościami likwidacyjnymi. Zdaniem Sądu pozwany swoim działaniem zmierzał też do przejęcia majątku spółki, jako zwrotu tego co do tej spółki wniósł, zanim przeprowadzone zostały czynności mające na celu podział majątku a przewidziane w art. 82 § 1 k.s.h. Takie działanie bez wątpienia narusza interes powodowej spółki. Wskazać należy, że czynności prawne pozwanego dokonywane z samym sobą oczywiście naruszały interes spółki i działania objęte tymi czynnościami niewątpliwie doprowadziły do szkody w majątku spółki, nadto naruszały art. 108 k.c. co czyni je, w świetle art. 58 k.c., czynnościami nieważnymi. Nieważność ta jest sankcją szczególnego rodzaju, polegającą na nieskuteczności (nieefektywności) czynności prawnej co oznacza, że osoba dokonująca nieważnej czynności nie osiąga zamierzonych skutków ze względu na niespełnienie ustawowych przesłanek (zob. Z. Radwański, [w:] System PrPryw, t. 2, 2008, s. 430, Nb 1). To oznacza, że te czynności prawne na podstawie, których pozwany miał zamiar nabyć rzeczy w istocie nie odniosły takiego skutku, innymi słowy nie doszło do sprzedaży towarów objętych fakturami, z których powódka wywodzi roszczenie. Konsekwencją powyższego jest to, że pozwany nie stał się właścicielem sprzedanego towaru a pozostaje nim wciąż powodowa spółka, która nim nie dysponuje. Pozwany zresztą nigdy nie negował, że był w posiadaniu majątku nabytego na podstawie nieważnych – jak się okazało – umów sprzedaży. To oznacza, że te rzeczy które pozwany próbował na podstawie umów sprzedaży nabyć, w istocie nie zostały przez niego nabyte, a tym samym powinny zostać zwrócone spółce. Jednak jak wynika z okoliczności niniejszej sprawy nie jest możliwy obecnie zwrot tych rzeczy w naturze – zwłaszcza w świetle treści pokwitowania z dnia 20 lipca 2011 r. – poza tym wysoce prawdopodobne jest, że znaczna część tych rzeczy już nie istnieje, a zatem wartość tych przedmiotów wskazana w fakturach niewątpliwie stanowi szkodę spółki, która powinna zostać naprawiona przez zwrot tej kwoty. Zaistnienie szkody jak i jej wysokość potwierdza także złożone przez pozwanego w piśmie z dnia 3 września 2008 r. oświadczenie o potrąceniu z wierzytelności powodowej spółki dochodzonej niniejszym pozwem własnej wierzytelności w kwocie 596 700,83 złotych (vide: k. 183) co odczytywać należy jako potwierdzenie istnienia swojego zobowiązania z tytułu faktur znajdujących się na kartach 46 – 140, 265 – 269 akt, które pokrywają się z fakturami stanowiącymi załącznik do oświadczenia o potrąceniu. Przedstawione okoliczności sprawy nie pozostawiają wątpliwości, że powodowa spółka w wyniku działań podjętych przez pozwanego poniosła szkodę w postaci utraty jej majątku, a przy tym w ocenie Sądu oczywistym jest, iż pomiędzy tym zachowaniem a szkodą istnieje adekwatny związek przyczynowy. Szkada, która powstała w majątku spółki jest bowiem bezpośrednią konsekwencją czynności pozwanego zdziałanych z naruszeniem przepisów prawa handlowego jak i cywilnego.

Niezasadny okazał się zarzut potrącenia zgłoszony w celu zniweczenia powództwa. Pozwany nie wykazał, że posiadał wierzytelność wobec spółki cywilnej w kwocie 596 700,83 złotych. W ocenie pozwanego wierzytelność ta miała wynikać z faktur VAT o numerach (...) mających odzwierciedlać fakt wniesienia przez pozwanego do tworzonej przez niego z (...) spółki cywilnej określonych towarów, urządzeń i ruchomości. Pozwany twierdził, że nie uzyskał za tak dokonaną sprzedaż zapłaty wobec tego przysługuje mu wierzytelność, którą chciał potrącić. Niemniej jednak w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie brak jest jakiegokolwiek dowodu, z którego by wynikało, że pozwany taką wierzytelność posiada. Same faktury - nie będąc źródłem stosunku cywilnoprawnego - nie są dowodem

wystarczającym do stwierdzenia, iż pozwany posiada z tego tytułu zobowiązanie. W tym kontekście pozwany wskazywał, że te transakcje, których dokonał ze spółką cywilną należy ocenić jako nieważne w świetle art. 58 k.c. albowiem również występował on po jednej stronie jako osoba fizyczna a po drugiej stronie jako wspólnik spółki cywilnej. Niemniej jednak wskazać należy, że A. Z. (1) potwierdzając dokonanie tych transakcji, odzwierciedlonych w fakturach dołączonych do pozwu, a znajdujących się na k. 20 – 35 akt podała, że miały one miejsce wówczas, gdy pozostawała z pozwanym w bardzo dobrych relacjach a ich związek układał się w sposób poprawny. W związku z tym, w przeciwieństwie do transakcji objętych niniejszym pozwem, wyraziła ona zgodę na dokonanie czynności prawnych w taki sposób nie sprzeciwiając się im. W rezultacie zdaniem Sądu twierdzenia pozwanego, iż czynności prawne mające za przedmiot sprzedaż rzeczy, towarów i pojazdów na rzecz spółki cywilnej jaką pozwany tworzył z A. Z. (1) są nieważne, nie znajdują uzasadnienia. W konsekwencji zarzut potrącenia okazał się nieskuteczny i nie mógł prowadzić do oddalenia powództwa.

Ostatecznie zatem powództwo w zakresie roszczenia głównego stanowiącego kwotę 531 818,32 złotych, odpowiadającą sumie wartości cen sprzedanych rzeczy wskazanych w fakturach VAT i wystawionych w okresie od dnia 29 lipca 2008 r. do dnia 1 września 2008 r., zasługiwało na uwzględnienie w całości, o czym orzeczono w pkt I wyroku. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. (z uwzględnieniem zmiany tego przepisu) w zw. z art. 455 k.c. stanowiącego, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia. Powołując się na brzmienie art. 455 k.c. i bezterminowy charakter świadczenia odszkodowawczego oraz brak wezwania do zapłaty Sąd przyjął, iż pozwany dowiedział się o roszczeniu z chwilą doręczenia mu odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 10 lutego 2016 r. a zatem od dnia następnego pozostawał on w opóźnieniu. Odsetki dalej idące podlegały oddaleniu, o czym orzeczono w pkt II wyroku.

Jeśli chodzi o żądanie wzajemne określone przez pozwanego (powoda wzajemnego) jako odszkodowanie, które swą podstawę prawną miało w art. 415 k.c. to okazało się ono bezzasadne. Według pozwanego roszczenie to wynikało ze szkody, jaką powodowa spółka jawna wyrządziła pozwanemu poprzez bezprawne wnoszenie pozwów przeciwko pozwanemu, w różnych procesach, co z kolei skutkowało poniesieniem przez pozwanego określonych kosztów, które wliczył na łączną kwotę 45 037,00 złotych. Jak już wcześniej Sąd wskazał, przesłankami odpowiedzialności z art. 415 k.c., które winien wykazać poszkodowany, są: zawinione działanie lub zaniechanie obowiązanego, zaistnienie szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy tym działaniem (zaniechaniem), a powstałą szkodą. Przede wszystkim podkreślić należy, że wierzyciel ma prawo do dochodzenia przyznania mu ochrony sądowej. Dochodzenie roszczeń a tym samym wytaczanie powództw przed sądem, nawet gdy w rezultacie przeprowadzonego postępowania procesowego okazały się bezzasadne, nie wyczerpuje znamion czynu bezprawnego. Poza tym w ocenie Sądu pozwany nie wykazał, że powodowa spółka jawna (pozwana wzajemna) wytaczając przeciwko pozwanemu określone procesy wyrządziła pozwanemu szkodę, której upatruje w zasądzonych przeciwko niemu kosztach sądowych, na które składają się koszty zastępstwa procesowego oraz opłaty sądowe i odsetki ustawowe od tych kwot. Zauważyć trzeba, że w każdym z tych wyroków sąd rozstrzygał o kosztach procesów, które to rozstrzygnięcia są prawomocne. Wobec tego wzruszanie tych wyroków, wskazując, że zasądzone tam koszty procesu są kosztami, które powodują u pozwanego szkodę nie może być odczytywane w kategoriach szkody w rozumieniu art. 415 k.c. Nic nie stało na przeszkodzie aby pozwany w tych procesach podnosił okoliczności, które mogły przesądzać o innym rozstrzygnięciu w zakresie kosztów procesu niż to wynika z przytoczonych przez pozwanego wyroków. Pozwany z takich uprawnień nie skorzystał, a rozstrzygnięcia w zakresie kosztów uprawomocniły się. W konsekwencji rozpatrywanie obecnie tych prawomocnie zasądzonych kosztów sądowych w kontekście szkody jawi się jako oczywiście nieuzasadnione, toteż powództwo wzajemne zgłoszone w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Ustalony wyżej stan faktyczny oparto o dowody z dokumentów, zeznania świadków i przesłuchanie pozwanego. Dowody pisemne, te które miały znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (powołane w stanie faktycznym) nie były przez strony kwestionowane co do ich treści zatem Sąd nie znalazł podstaw do ich prawdziwości. Znaczna część dowodów - w postaci wyroków i postanowień - stanowiła zaś dokumenty urzędowe, korzystające zgodnie z art. 244 k.p.c. z domniemania autentyczności oraz zgodności z prawdą oświadczeń w nich zawartych. Sąd nie znalazł podstaw do odmowy wiarygodności zeznaniom świadka A. K. w zakresie w jakim zeznawała na okoliczność spisu towarów w

spółce, które to zeznania pokrywały się z zeznaniami A. Z. (1). Zeznania świadka A. K. Sąd uwzględnił także ustalając okoliczności i przyczyny konfliktu wspólników w powodowej spółce. Jeśli chodzi o zeznania świadka K. S. to Sąd czynił na ich podstawie ustalenia w ograniczonym zakresie z uwagi na to, że świadek ten nie orientował się w okolicznościach mających znaczenie dla rozstrzygnięcia zasłaniając się niepamięcią. Natomiast świadek pamiętał, że oprócz był w latach 2012 – 2014 likwidatorem spółki i że wówczas nie było w spółce majątku, zaś jedynym problemem było roszczenie przeciwko pozwanemu – nie był jednak w stanie określić ani źródła ani wysokości tych roszczeń. Jeśli chodzi o sporną bardzo istotną okoliczność, a mianowicie kwestię wyrażenia zgody na dokonanie przez pozwanego czynności udokumentowanych fakturami VAT wystawionymi w okresie od 29 lipca 2008 r. do 1 września 2008 r. to Sąd dał w tym zakresie wiarę zeznaniom świadka A. Z. (1). Przemawiają za tym okoliczności niniejszej sprawy, w szczególności związane z konfliktem w spółce i jej źródłem, którego pozwany upatrywał wyłącznie w postępowaniu spółniczki A. Z. (2). Pozwany nie przedstawił też jakiegokolwiek pisma, w którym A. Z. (1) wyraziłaby zgodę na sprzedaż majątku jeszcze przed otwarciem likwidacji. Dowód z przesłuchania pozwanego B. Z. (2) Sąd uwzględnił w takim zakresie, w jakim pokrywał się on z zeznaniami świadków i znajdował odzwierciedlenie w materiale pisemnym zgromadzonym w aktach sprawy. Pozwany złożył bardzo szerokie zeznania, które jednak w znacznej części nie dotyczy istoty sporu, a jedynie obrazowały szeroko zarysowany konflikt pomiędzy A. Z. (1) i B. Z. (3), którego źródła pozwany upatrywał tylko w postawie A. Z. (1).

W związku z tym, że pozwany przegrał sprawę w całości w zakresie roszczenia głównego, zgodnie z przepisem art. 98 k.p.c., pozwany winien zwrócić powodce kwotę 7 200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wynagrodzenie to Sąd ustalił zgodnie z treścią § 6 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 02.163.1348 ze zm.). Ponadto na koszty strony powodowej złożyły się również kwota w wysokości 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Natomiast na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych od pozwanego należało ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 26 591 złotych, tytułem opłaty sądowej od pozwu, które to koszty tymczasowo poniósł Skarb Państwa, z uwagi na to, że powódka zwolniona została od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu.

Sygn. akt VIII GC 489/15

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)